

**НАУЧНА КОНФЕРЕНЦИЯ ЕМФ 2008
ТЕХНИЧЕСКИ УНИВЕРСИТЕТ – СОФИЯ
ЕНЕРГОМАШИНОСТРОИТЕЛЕН ФАКУЛТЕТ**

СБОРНИК ДОКЛАДИ

**ХІІІ^{-та} НАУЧНА КОНФЕРЕНЦИЯ С МЕЖДУНАРОДНО УЧАСТИЕ
ЕМФ 2008**

**ПОСВЕТЕНА НА 45 ГОДИНИ ОТ ОСНОВАВАНЕТО НА
ЕНЕРГОМАШИНОСТРОИТЕЛНИЯ ФАКУЛТЕТ**

**Том II
ХИДРОАЕРОДИНАМИКА И ХИДРАВЛИЧНИ МАШИНИ
ТЕКСТИЛНА ТЕХНИКА**

**17 – 20 септември 2008 г.
Почивна база на ТУ – София
гр. Созопол**

Докладите в сборника са рецензирани и одобрени от редакционна комисия в състав:

Председател: доц. д-р инж. Васил Йорданов

Членове:

доц. д-р инж. Бончо Бонев
доц. д-р инж. Ивайло Банов
доц. д-р инж. Емануил Агонцев
доц. д-р инж. Христо Петров
доц. д-р инж. Иван Геновски
доц. д-р инж. Огнян Бекриев

РАЗПРОСТРАНЕНИЕ НА ДВУФАЗНА ТУРБУЛЕНТНА СТРУЯ В ПОРЪОЗНА СРЕДА. ИНТЕГРАЛЕН МЕТОД ЗА ИЗСЛЕДВАНЕ

И. С. Антонов¹, М.С. Ангелов², С. И. Антонов¹

Изведени са основните интегрални условия при разпространение на двуфазна турбулентна струя в порьозна среда. Моделът е направен на основата на двуфлуидна схема на двуфазното течение, включително по отношение на хидравличните съпротивления на средата.

TWO-PHASE TURBULENT JET SPREADING THROUGH POROUS MEDIA. INTEGRAL METHOD FOR INVESTIGATION

Ivan Antonov¹, Milcho Angelov², Cvetlin Antonov¹

The basic integral conditions for two-phase turbulent jet spreading through porous media are deduced. The model is created on the base of two flows scheme of two phase flow including hydrodynamic resistance of the media.

1. Увод

Двуфазните турбулентни течения през порьозна среда са често срещани в природата и в инженерната практика. Намират приложение при редица технологични процеси в химическата и хранителна промишленост, при филтрация на замърсени течности и газове и др.

Основните уравнения за разпространение на двуфазни турбулентни струи в порьозна (филтрираща) среда са изведени и решени числено при използване на метода на крайните разлики в [1,2]. При решението е използван модифициран $k - \varepsilon$ модел на турбулентност, свързан с двуфазния характер на течението.

Обект на изследване в настоящата работа е извеждането на основните интегрални условия на двуфазна струя в порьозна среда при съблюдаване на двуфлуидната схема на течението.

2. Материали и методи

Математическият модел е изграден върху следните предпоставки:

- Възприема се двуфлуиден модел на течението, което означава, че във всяка една точка от течението фазите (носещата и на примесите) притежават собствена скорост, температура и плътност.

- Двуфазното течение се разглежда като неплътнo множество от частици. Това означава, че времето за релаксация между два удара на частиците τ_r е винаги по-малко от времето между ударите τ_{11} .

$$\tau_r \ll \tau_{11} \quad (1)$$

- Условието (1) дава основание да се приеме компенсиране на загубената от фазата на примесите енергия и количество на движение от тези на носещата фаза. От тук при интегралните условия загубената енергия в следствие от силите на междуфазово взаимодействие се записва със знак “-” при тези на носещата фаза, и с “+” при фазата на примесите. С този член се дава връзка между двете системи интегрални условия.

- При преминаване на еднофазното течение през порьозна (филтрираща) среда се създава местно съпротивление, което се характеризира със своя коефициент ξ_g , съгласно Иделчик [3]. Този коефициент зависи от вида на порьозния слой, разположението на съответните елементи в него, дебелината му и пр. Той се изчислява при съобразяване на съответните геометрични характеристики на слоя. Може с пълно основание да се възприеме с допустима степен на точност, че даденото в [3] описва оъпротивлението за носещата фаза.

- Съпротивлението при фазата на примесите ще зависи от следните параметри, характеризиращи движението ѝ: масова концентрация на примесите в течението χ и диаметърът на частиците примеси D_p . Това налага въвеждане на допълнителни зависимости относно тези параметри:

$$f(\chi) = (1 + \chi_0)^{3/2} \quad (2)$$

$$f(\text{Re}) = 1 + a_1 \text{Re}^{1/2} + a_2 \text{Re}_p, \quad (3)$$

$$\text{като } \text{Re}_p = \frac{(U_p - U_g) D_p}{\nu}$$

с които се коригира коефициентът на съпротивление за фазата на примесите.

$$\xi_p = f(\chi) f(\text{Re}_p) \xi_g \quad (4)$$

С така възприетата поправка се отчита обстоятелството, че при преминаване на фазата на примеси през порьозна среда, съпротивлението относно нея нараства в сравнение с газовата (носещата) среда.

- Едно допълнително изискване при пресмятане на диаметъра на частиците примеси D_p да е много по-малък от площта на единичната пора в материала f_n :

$$D_p \ll \sqrt{\frac{4f_n}{\pi}} \quad (5)$$

- При порьозен материал с краен обем задължително трябва да се следи степента на запълването на порите от втората фаза при отлагането ѝ в нея. Това запълване води до нарастване на коефициента на съпротивление на порьозната среда ξ_g . Тук може да се използва коефициентът на порьозност m .

$$m = \frac{W_n}{W} \quad (6)$$

където W и W_n са съответно общият обем и обемът на порите.

Тъй като обемът на порите намалява с наслагване на примеси в тях то:

$$W_n(t) = W_n - \Delta W(t) \quad (7)$$

В случая $\Delta W(t)$ е наслояваният в порите обем от примеси. Отчитайки този факт за коефициента на съпротивление може да се запише израза:

$$\xi_g(t) = \xi_g \frac{m_0}{m(t)} \quad (8)$$

където $m_0 = \frac{W_{n0}}{W}$ - начален коефициент на порьозност, $m(t) = \frac{W_n(t)}{W}$ -

текущ по времето коефициент на порьозност. С тази поправка се изразява непрекъснатото нарастване на съпротивлението с течение на времето.

Интегралните условия за двуфазна турбулентна струя в порьозна среда се извеждат аналогично на дадените в [4] и [5]. При разглеждания случай те претърпяват следната модификация.

$$\int_0^{\infty} \rho_p U_p y^j dy = G_0 \quad (9)$$

$$(1 + \xi_g) \int_0^{\infty} \rho_g U_g^2 y^j dy + (1 + \xi_p) \int_0^{\infty} \rho_p U_p^2 y^j dy = I_0 \quad (10)$$

$$\frac{\partial}{\partial x} \int_0^{\infty} (1 + \xi_g) \rho_g U_g^3 y^j dy = -2 \int_0^{\infty} \rho_g v_{tg} \left(\frac{\partial U_g}{\partial y} \right)^2 y^j dy - U_{gm} F_x \quad (11)$$

$$\frac{\partial}{\partial x} \int_0^{\infty} (1 + \xi_p) \rho_p U_p^3 y^j dy = -2 \int_0^{\infty} \rho_p v_{tp} \left(\frac{\partial U_p}{\partial y} \right)^2 y^j dy + U_{pm} F_x \quad (12)$$

$$\frac{\partial}{\partial x} \int_0^{\infty} \chi^2 U_p y^j dy = -2 \int_0^{\infty} \frac{v_p}{Sc_t} \left(\frac{\partial \chi}{\partial y} \right)^2 y^j dy \quad (13)$$

Където F_x са силите на междупазово взаимодействие. Най-често това е съпротивителната сила $F_A = C_R S \rho_g \frac{(U_p - U_g)^2}{2}$, където $C_R = f(Re_p)$, D_p е диаметърът на частицата примеси. Към F_x в уравнение (12) се прибавя съобразно посоката и силата от собствено тегло на частицата $F_m = m_p g$.

Горният индекс j се определя от вида на течението – $j=0$ – при изтичане през процеп (плоска струя) и $j=1$ при ососиметрична. Долните индекси касаят съответно “g” носеща фаза, “p” – функция на примесите, “0” – начално сечение, I_0 – начално количество на движение- $I = \rho_{g0}(1 + \chi_0)U_{g0}^2 y_0^{j+1}$, G_0 начално количество на примеси в течението - $G_0 = \rho_{p0}\chi_0 U_p y_0^{j+1}$, Sc_t турбулентно число на Шмидт - $Sc_t = 0,75$.

Интегралните условия (9-13) са съответно (9) – за запазване съдържанието на примеси, (10) – за количество на движение, (11) за кинетичната енергия на носещата фаза, (12) за кинетичната енергия на фазата на примесите, (13) – условие от по-горен ред по отношение на масовата концентрация.

Удобен за използване модел за описание на турбулентния кинематичен вискозитет на фазите е дадения в [4, 5], където се отчита влиянието на спецификата на течението. Този модел е модификация на модела на Шец.

Решението на интегралните условия се реализира по обичайната методика. Въвежда се подобие относно безразмерното напречно сечение разпределение на параметрите съгласно [5, 6]. След преработка на (9-13) системата се свежда до една комбинация от обикновени диференциални и алгебрични уравнения. Решението на получената система се реализира числено.

3. Заключение

Представеният интегрален модел позволява да се получат следните основни параметри на течението: затихването на максималните скорости U_{gm} и U_{pm} , нарастването на струйния граничен слой за носещата фаза и за примесите, R_u и R_p , затихването на максималната концентрация на примеси χ_m .

С решението на задачата може да се определи максималната дълбочина на проникване на фазата на примесите h_p , като сечение в което $U_{pm} \approx 0$. Спирането на движението на примесите на практика означава пълното им утаяване в поръозния слой. Определянето на тези параметри на течението е и една от целите на настоящото изследване.

4. Благодарности

Разработката на материала се финансира от фонд “Научни изследвания” при МОН по договор ВУ-ТН-107/2005 г.

Литература:

1. Антонов И.С., Терзиев, А., Антонов С. Разпространение на двуфазна турбулентна струя в поръозна среда. Част 1. Физически и

- математически модел. Международна конференция 2007, РУ "А. Кънчев", Сборник доклади, стр. 82-86
2. Антонов И.С., Терзиев, А., Антонов С. Разпространение на двуфазна турбулентна струя в порьозна среда. Част 2. Резултати от числения експеримент. Международна конференция 2007, РУ "А. Кънчев", Сборник доклади, стр. 87-90
  3. Иделчик, И.Е. Справочник по гидравлическим сопротивлениям, М., Машиностроение, 1975 г.
  4. Antonov, I.S., Angelov, M.S., Integral methods for investigation of two dimensional two phase turbulent jets, 10th Intern. Conference SAER'96, sept. 27-29, St. Konstantin, Bulgaria, Proc. in Computer systems and Computer added applications, pp. 156-160.
  5. Лиен, Х., Антонов, И., Изследване двумерни двуфазни неизотермични турбулентни струи при използване на интегрален метод. Анализ на резултатите от числения експеримент. Научна конференция ЕМФ'96, Сборник доклади, т. 3, стр. 3-9.
  6. Chider, N.A., Beer, J.M., Velocity and static pressure distributions in swirling air jet, Trans. ASME, ser. D, J of basic Engen., v. 86,1964.

¹Иван Славейков Антонов- проф. дтн, ТУ София, кат. ХАД, 02 9572270,
antonov94116@yahoo.com

²Милчо Стоянов Ангелов – доц. д-р, УХТ, Пловдив, кат. МАХВП,032 603840,
mangelov@filibeto.org

¹Светлин Иванов Антонов - ТУ София, студент ФКТТ